

A bírálóbizottság értékelése

A Bírálóbizottság döntését a benyújtott doktori disszertáció, a tézisleveletben foglaltak és a nyilvános vitában elhangzottak alapján, a felkért hivatalos bírálók véleményében írtakkal, az elismerő és a kritikai megjegyzések túlnyomó részével egyetértve, a Jelöltnek a bírálatokra és a feltett kérdésekre adott válaszait elfogadva hozta meg, a következő indokok alapján:

Kerecsi Klára: „Konfrontáció és kiegyezés: A helyreállító igazságszolgáltatás szerepe a közpolitikában” című értekezése hézagpótló, tudományterületeken átívelő elméleti mű, amely részben a Szerző korábbi tudományos munkáira épül, de azokhoz képest jelentős eredeti tudományos eredményeket tartalmaz megközelítésében és fogalomhasználatában egyaránt. A Szerző biztos kézzel nyúl az általa tárgyalni szándékozott témakörhöz. Személyes kvalitását, a hazai és nemzetközi irodalomban való kiemelkedő jártasságát jól mutatja, hogy még kriminológiai munkák esetében is szokatlanul interdiszciplináris értekezés született, melyben szociológiai, filozófia (jogbölcseleti), pszichológiai szempontok egyaránt helyet kapnak, s kérdésfelvetésének iránya lehetőséget ad a moralitás, az igazságosság, vagy akár az etnikai konfliktusok bizonyos vetületeinek elemzésére is. Ebben a kontextusban a Szerző eredeti szemléletmódját alkalmazó, a társadalom humánértékei és a jogállami értékek iránti elkötelezettséget jelen formában tükröző tudományos mű nem született még hazánkban.

Kerecsi Klára a helyreállító igazságszolgáltatást széles társadalmi beágyazottságában vizsgálja. Kihasználja a kriminológia interdiszciplináris lehetőségeit és ezzel nem csak a különböző társadalomtudományi területek együttműködését kísérli meg, hanem konkrét társadalompolitikai következményeket is megfogalmaz, áttekintve a béketeremtés elvén működő társadalom feltételrendszerét, - elsősorban a hatalom és a jogalkotó illetve jogalkalmazó számára - összefoglalva az ennek érdekében teendő lépéseket.

Az értekezés új tudományos eredményét jelenti az érzelmek jelentőségének felismerése és hatásának elemzése az igazságszolgáltatásban. Ezzel összefüggésben határozza meg a helyreállító igazságszolgáltatás kompetenciahatárait. Részletesen elemzi a helyreállítás társadalmi környezetét, köztük azokat a konfliktusokat, amelyek megoldása nélkül nem zárható le a rendszerváltás folyamata, és azokat a társadalmi csoportokat, amelyekkel megkezdett közösségi párbeszéd nélkül nem érhető el a társadalmi megbékélés állapota sem.

A Szerző széleskörű jártasságát bizonyítja, hogy úgy tágítja ki a kriminálpolitika határait, hogy közben mindvégig szem előtt tartja a tudomány kompetenciáját. Így az értekezés a pozitív (politika, gazdaság, oktatás, egészségügy, társadalombiztosítás stb.) és a negatív (rendészet, büntető igazságszolgáltatás stb.) kontrollok közötti harmónia megteremtéséhez ajánlhat megfontolandó eszközöket, módszereket és eljárásokat.

A Bizottság Kerecsi Klára lényeges téziseit elfogadja, így egyetért a következő megállapításokkal:

„A helyreállítás társadalmi feltétele a társadalmi tőke és a bizalom. Társadalmi bizalom hiányában nem zárható le a rendszerváltás folyamata.” „Az igazságszolgáltatással kapcsolatos bizalom alapvető követelménye a társadalom demokratikus működésének.”

A Bizottság osztja a Szerző a helyreállító igazságszolgáltatás társadalmi tőke-növelő jellegére vonatkozó tényállítását is azzal, hogy a helyreállító igazságszolgáltatás gondolata meg sem született volna e tőke létezése nélkül.

E körben a Bizottság elfogadja és külön is méltatja a Jelölt által életre hívott, „védelemindexként” nevesített új megközelítést, mely lehetővé teszi annak ábrázolását: az egyes ember kiktől és honnan vár segítséget biztonságának növeléséhez, illetve az őt esetleg érő sérelmek enyhítéséhez.

A Bizottság a Jelölt kutatásai alapján igazoltnak látja és elfogadja a tézisek azon megállapítását, miszerint *„erősödik az igazság „szolgáltatására”, és a „résztvételi igazságszolgáltatásra” vonatkozó közösségi, társadalmi igény.”*

A Bizottság fontosnak tartja a tézisekben megfogalmazott *kritikai gondolatokat*, így különösen egyetért azokkal az éles megállapításokkal, melyekkel a bűnözéskontroll leegyszerűsített modelljében gondolkodó kriminálpolitikát elemzi a Szerző. Részben saját kutatásaira is alapítottan meggyőző erővel igazolja, hogy *„A bűnözés és a büntetés populista narratívájával szemben a közvélemény távolról sem annyira punitív, mint amennyire ezt a politikusok vélik.”*

A Bizottság elfogadja a Jelölt azon állítását is, miszerint a *„büntető igazságszolgáltatási szatellitszervezetek”* egyebekben *sikeres átalakítása és az ezekkel kapcsolatosan általa „ ... említett reformelemek nem a büntető igazságszolgáltatás működésének lényegét jelentik – bár kétségtelenül igen fontos elemei az igazságszolgáltatás működésének”.*

A Bírálóbizottság a Jelölt önálló tudományos eredményének értékeli mindazokat a konkrét megállapításokat és javaslatokat, melyeket a *„helyreállító igazságosság, mint a rehabilitációs paradigma”* érvényesüléséhez szükségesnek tart.

A Bizottság kiemeli a dolgozat egyediségét a tekintetben is, hogy a Szerző diszkurzív megközelítéssel vizsgálja a helyreállító igazságszolgáltatást és igazolja, hogy a jogi nyelv és fogalomképzés tradicionális formái elégtelenek annak az összetett folyamatnak a pontos körülírására, amelyben a resztoratív szemlélet következményei értelmet nyernek.

Kerecsi Klára kutatásaival bebizonyította, hogy nincs szakadék tudomány, hatalomgyakorlás, gazdaság, szociálpolitika és a társadalom normatív rendje között akkor, ha a rendet nem önmagában tekintjük értéknek, hanem a szabadság szolgálatára szánt eszközként bánunk vele.

A Bizottság igazoltnak látja és egyetért a Szerző azon következtetésével, mely szerint a társadalmi konfliktusok legsúlyosabb formái akkor oldhatók meg a humánus és a hasznosság szolgálatában, ha a helyreállítás épít a büntető igazságszolgáltatás jogállami értékeire.

Összességében megállapítható, hogy Kerecsi Klára doktori eljárásra benyújtott értekezése azzal, hogy egy aktuális kérdéskört interdiszciplináris eszközrendszerrel, új megközelítésmódokat alkalmazva, magas tudományos igényességgel dolgoz fel, hozzájárul a bűnügyi tudományok fejlődéséhez és alkalmas arra, hogy szerzője az MTA doktora tudományos címet megszerezze.

A Bizottság nyomatékosan felhívja a figyelmet arra, hogy a Szerző – például az érzelmek igazságszolgáltatáson belüli jelentőségének felismerésével és hatásának elemzésével - olyan új tudományos eredményeket ért el, amelyekkel egy ebben a kontextusban még fel nem dolgozott területre vonatkozó tudásunkat gazdagította.